

**PSİKANALİTİK
GELİŞİM
TEORİLERİ
REHBERİ**

Joseph Palombo

Harold K. Bendicsen

Barry J. Koch

Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları: 254
Gelişimsel Seri: 7

PSİKANALİTİK GELİŞİM TEORİLERİ REHBERİ

Joseph Palombo
Harold K. Bendicsen
Barry J. Koch

Özgün Adı:
Guide to Psychoanalytic Developmental Theories

Copyright © 2009 Springer Science+Business Media, LLC
Türkçe yayın hakları Psikoterapi Enstitüsü'ne aittir.

ISBN 978-605-7926-00-5
Birinci Baskı: Ağustos 2018

Editör: Tahir Özakkaş
Çeviri: F. Büşra Helvacıoğlu
Yayıma Hazırlayan: Menekşe Arık
Dizgi ve Kapak Tasarım: Yasemin Gümüş

Baskı: Acar Matbaacılık Prom. ve Yayın. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Osmangazi Mahallesi Mehmet Deniz Kopuz Caddesi No: 20/1
Esenyurt – İSTANBUL

PSİKOTERAPİ ENSTİTÜSÜ EĞİTİM ARAŞTIRMA SAĞLIK ORG. VE DANIŞMANLIK LTD. ŞTİ.

Eğitim ve Kongre Merkezi: Fatih Sultan Mehmet Caddesi No:285
Darıca / KOCAELİ Tel: 0262 653 6699

PSİKOTERAPİ ENSTİTÜSÜ LTD. ŞTİ. BEYOĞLU ŞUBESİ

Asmalı Mescit Mah. İstiklal Cad. No:120 Galatasaray İşhamı Kat: 5
Beyoğlu / İSTANBUL Tel: 0212 243 2397

www.psikoterapi.com - www.psikoterapi.org - www.hipnoz.com

Sunuş

Psikoterapi Enstitüsü olarak, öncelikle ruh sağlığı profesyonellerinin ya da ruh sağlığı ile ilgilenen kişilerin ihtiyaç duyacağı teorik bilgileri ve pratik/uygulamaya yönelik deneyimleri paylaşan özgün ve çeviri yayınlar ile literatüre katkıda bulunmayı hedefliyoruz. Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, Psikoterapi Enstitüsü'nün çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen atölye çalışmaları, uluslararası konferanslar ve dünya literatüründen seçkileri içermektedir.

Dürtü teorisinden ego psikolojisine, nesne ilişkilerinden kişilerarası teoriye, kendilik teorilerinden bağlanma teorilerine belli başlı paradigmlar üzerinden tüm analitik gelişim teorilerini kapsamlı ve akıcı bir çerçeveye sığdıran bu kitap, önde gelen teorisyenlerin biyografik bilgileri, teorik katkıları ve vaka örnekleriyle kritik gelişimsel temaları açık seçik ortaya seriyor ve her gelişim teorisinin kendine özgü niteliklerini dikkatle ele alıyor.

Konuya ilgi duyan okuyucuların yanı sıra klinisyenler, psikoterapistler ve araştırmacılar için başvuru kitabı niteliği taşıyan bu yayını sizlerle buluşturmaktan kıvanç duyuyoruz.

Tahir ÖZAKKAŞ

Psikoterapi Enstitüsü Başkanı

Chicago Klinik Sosyal Çalışmalar Enstitüsü
öğrencilerine, mezunlarına, öğretim üyelerine
JP

Paul Stein ve Morris Sklansky anısına,
tesirleri halen devam eden
öğretmenlerim ve akıl hocalarım
HB

Jennifer, Kelsey ve Carly'e
BK

Önsöz

Bu çalışma, hocalık esnasında hissettiğimiz hayal kırıklığının doğal sonucu olarak ortaya çıktı. Son yirmi yılda psikanalize duyulan ilgi git-gide azalınca, biz de kendimizi psikanaliz teorisiyle ilgili bilgilerdeki boşlukları doldurmak üzere öğrencilere takviye edici materyaller hazırlarken bulduk. Buna ek olarak, öğrencilerimizin psikanaliz akımının tarihiyle pek de tanışık olmamasının, 20. yüzyılın ilk yarısındaki verimli mayanın şekillendiği bağlamı anlama kabiliyetlerini kısıtladığını hissediyorduk.

Klinisyen gözüyle baktığımızda gördük ki okurlarımıza gelişim teorilerini anlatmak iyi bir başlangıç noktası olacaktır. Nitekim psikanalizin temel kavramlarından biri de herhangi bir psikopatolojiyi anlamak için gelişim psikolojisinin sunduğu çerçevelerden birini kullanma gerekliliğiydi. Öğrencilere böyle bir arka plan sağlarsak, klinik alanda daha fazla gelişmelerini sağlayabileceğimizi düşündük.

Bu kitapta yer verdiğimiz yazarların tamamı psikanaliz çevrelerinde geniş ölçüde tanınan, kabul gören ve çalışmalarıyla yaşam döngüsünün çeşitli dönemlerini kapsayıcı bir şekilde anlatıp aydınlatmış yazarlardır. Her yazar aynı olguyla veya hayatın aynı dönemleriyle ilgili açıklama yapmaz. Bazıları daha seçiciyken, kimisi daha kapsayıcı yazar. Heinz Hartmann'dan örnek verelim. Hartmann'ın çalışmalarına bu kitapta yer verme gereği duyduk ama bunun sebebi ortaya koyduğu gelişim teorisi değil, kurduğu metapsikolojiyle kendisinden sonraki gelişim teorisyenlerini etkilemiş olmasıydı. Bu çalışmaya, psikanalizi geliştiren geniş çaplı akımları dahil etmek istedik ve çalışmalarıyla söz konusu akımların temsilcisi niteliğindeki yazarları seçtik. Kitabın bölümleri de bu ana akımlara bakışımızın temsili niteliğinde.

Dürtü Teorisi, Benlik Psikolojisi Teorileri, Nesne İlişkileri Teorileri ve Kişilerarası Teori'yle ilgili bölümler bize birbiriyle çatışıyor gibi görünmedi, fakat tabii bazı meslektaşlarımız bir yazarın bu başlıklar-

dan biri ya da diğeri altında ele alınmasına karşı çıkıyor. Erikson'un, Stern'in ve Kohut'un teorileri bu başlıklardan herhangi birine rahatça yerleşemediği için ister istemez bazı sıkıntılar doğuyor. Fakat ilginçtir ki Greenberg ve Mitchell (1983) kendi çalışmalarında Erikson veya Stern'den hiç bahsetmedikleri gibi Kohut'un da dürtü teorisi ve nesne ilişkileri modelinin karışımı altında ele alınabileceğini düşünüyorlar. Erikson, benlik psikolojisini asıl sınırlarının çok daha ötesine taşıdığı ve bütün bir yaşam döngüsünü kapsayan bir model oluşturduğu için, kendisine koca bölümün tamamını tahsis etmeye karar verdik. Stern ve Kohut'un ortak noktaları derin olmaktan çok yüzeysel benzerliklerden müteşekkil. Oldukça yüzeysel bir bakışla diyebiliriz ki ikisi de benlik kavramından yola çıkmış ve bu kavramı kendilik kavramıyla değiştirmişlerdir. Daha derinden bakıldığında, alana getirdikleri yenilikler bu yazarların teorik çıkarımlarını temelden değiştirmiştir.

Bağlanma Teorisi'ne pek çok sebepten ötürü başlı başına bir bölüm ayırdık. Psikanalizin, Bowlby'nin teorisini ilk başta reddetmesi bu teoriyi ana-akım psikanalizin yolundan ayırdı. Psikanaliz çevreleri Bowlby'nin katkılarını fark etmeye başladığındaysa, bağlanma teorisi çok önemli bir dönüşümden geçmişti. Gelişim psikologları, bu teorinin bağlanmayla ilgili kategorilerini destekleyecek pek çok kanıt topladı ve Bowlby'nin İçsel Çalışma Modelleri ve zihinsel tasarımlara dair geleneksel psikanalitik kavramlar arasında ilişki kurdular. Bu çabalar sayesinde, nörobilim alanındaki keşifler temelinde psikanalize giden bir köprü de kurulmuş oldu.

Öğrencilerimizin pek çoğu, Freud'un himayesinde psikanalitik teoriye yapılan ilk katkıları ateşleyen keşif ruhundan haberdar olmadığı için, teorilerin yalnızca arka planlarını anlatmak bu teorilerin ortaya çıktığı bağlamın tam ve net bir resmini vermek açısından yetersiz kalıyordu. Dolayısıyla biz de her bölüme teorinin sahibiyle ilgili biyografik bilgiler ekledik.

Bu işe giriştikten sonra kitaba mutlaka almamız gereken teorik çerçeve özetleriyle tarihî bilgileri nasıl dengeleyeceğimiz konusunda ikileme düştük. Psikanalizin ilk zamanlarındaki zenginlik birkaç paragrafa sıkıştırılamaz. Nihayetinde, biyografik malzmeden çalmaktansa

mümkünü varsa bu kısmı uzun tutmaya karar verdik. Okurlara şimdiden söyleyelim; her yazarın biyografisi farklı uzunlukta. Sigmund Freud'un biyografisi, aşikar sebeplerle, en uzununu oldu; çünkü kendisi bütün bu teorilerin kaynağı. Anna Freud, Margaret Mahler, Melanie Klein, Erik Erikson ve Heinz Kohut için de epey hacimli biyografiler yazdık; zaten bu yazarların her birinin de kendi hayatlarını ve çalışmalarını anlatan en az tek ciltlik biyografileri var. Elimizde o kadar çok bilgi vardı ki özetleyip hangilerini kullanacağımıza karar verirken epey zorluk yaşadık. Fakat mesela Otto Kernberg, Daniel Stern ve Peter Fonagy ile ilgili biyografik bilgi bulmakta da çok zorlandık. Bu sebepten, onlarla ilgili sadece herkes tarafından bilinen şeyleri paylaşabildik, bu da teorisyenlerin hayatına pek fazla ışık tutmadı haliyle.

İkinci ikilemimiz, ele aldığımız yazarın teorik çerçevesini çok daha geniş yönleriyle ortaya koyma zorunluluğuydu. Böyle bir arka plan bilgisi vermezsek, öğrencilerimizin gelişim teorisi dediğimiz şeyin kastını tam manasıyla anlamayacağından ve dolayısıyla asıl konuların anlaşılmayacağından korktuk. Bunu da şöyle bir karara vararak çözdük: İmkanlar el verdiği ölçüde, yazarın teorik katkıları üzerine daha geniş kapsamlı bir bölüm yazacaktık. Bu hedefe ulaşmaya çalışırken, Hartmann ve Kohut gibi esaslı teorisyenlerin herhangi bir gelişim teorisi formüle etmemiş olması sorunuyla karşılaştık. Fakat bu isimlerin yazdıklarını dahil etmeye mecburduk zira bunu yapmasaydık öğrencilerin benlik psikolojisi, nesne ilişkileri teorisi ve kendilik psikolojisiyle ilgili bilgileri eksik kalacaktı. Bu ikilemi de söz konusu yazarların teorik çerçevelerini özetleyerek ve mümkün olan yerlerde teorilerinden, bu çalışmayla uyumlu olacak şekilde, muhtemel bir gelişim teorisi yapısı çıkararak çözdük.

Gelişim teorilerine gelince; bir gelişim teorisini kapsamlı kılanın ne olduğuna dair psikanalistler arasında herhangi bir uzlaşma olmadığını fark ettik. Veri toplamak veya bu verileri yeterli bir biçimde açıklamak için gereken teorinin bileşenlerinin nasıl oluşturulacağına dair ortak bir yöntem de belirlenmiş değil hâlâ. Teorisyenlerin pek çoğu Freud'un izinden gitmiş ve teorilerini onun metodolojisine göre modelleyip önemli addettiği konuları ele almışlar.

Greenspan ve Pollock *The Course of Life* [Hayatın Seyri] adlı yedi ciltlik kapsamlı eserlerinin birinci cildine yazdıkları önsözde şöyle diyor:

Psikanalitik gelişim teorisi, zihnin nasıl çalıştığını, uyum sağlayıcı ve patolojik yapıların içinde nasıl organize olduğunu ve psikolojik tedavinin uyum sağlayıcı gelişimi artırmak üzere nasıl kullanılabileceğini anlamamız için bize temel bir dayanak sunar. Gelişim teorisi derin psikoloji teorilerindedir; davranışlarımızı etkileyen ve genelde farkındalığımız dışında kalan (dinamik bilinçdışı) dileklerimiz, hislerimizin, düşünce ve deneyimlerimizin inceliklerini de içine alarak duygusal dünyamıza özel içgörüler getirir. Psikanalitik gelişim psikolojisi, genel gelişim psikolojisinin temeli olarak da görülebilir; zira bebeklikten yetişkinliğe kadar insanın gelişimini anlamaya yönelik kapsayıcı bir yaklaşım getirmektedir (Cilt:1, s.vii).

Her ne kadar Giriş bölümünde teorisyenlerin tarihî olarak yararlandıkları metodolojik perspektiflere ve bu teorileri inşa ederken yazarların ortaya attığı soruların bazılarına yer versek de bir teoriyi gelişim teorisi kılan şeyi tanımlamaya çalışmadık. Yazarların teorilerine dair anlattıklarımızın fazla teorik ve soyut kaldığı yönünde bir endişemiz vardı. Bu teorilerin kapsamındaki asıl yapıların her birine dair klinik örnekler vermenin okura faydalı olacağını düşündük. Fakat daha fazla inceleme ve araştırma yaptıkça bu örneklerin kitabı iki katına çıkaracağına karar verdik. Bu fikrin uygulanabilir tarafı yoktu. Bunun yerine, her temel kavramı gayret gösterip anlaşılır bir dille aktarmayı ve okurların bu yapıların klinik uygulamalarıyla ilgili örnekler için literatürü takip edeceğine güvenmeyi denedik.

Dahası, her yazarın kendi çalışmasından klinik örnek sunduğumuz vakit, öğrencilerimizin gelişim çerçevelerini daha iyi anlayabileceklerini düşündük. Her bölümün sonuna da böyle klinik bir örnek koyduk. Fakat Heinz Hartman, Erik Erikson, Daniel Stern ve John Bowlby gibi bazı esaslı yazarların yayımlanmış vakalarını bulamadık; bu bizim için de sürpriz oldu. Literatüre dair kapsamlı araştırmalarımız bile bizi bu örneklerle götürmedi. Bu yazarların takipçilerinden örnek vermek istemediğimiz için de kendi gelişim teorilerinin bir boyutuna ilişkin görüşlerini örnekleyen yerleri iktibas etmeye karar verdik. Bunu yaptığımız yerlerde de bölüme *Yazarın Ağzından* adını koyduk.

Bölümleri okurken, okurlarımız koyu renge boyanmış kelimeler ya da deyişlerle karşılaşacaklar. Bu kelime ve deyişlere, teorisinin veçhelerinden birini anlamak açısından aslı öneme sahip anahtar sözcükler oldukları için dikkatinizi çekmek istedik. Söz konusu terimler, her bölümün sonunda sıralanmıştır ve teorik içeriği daha fazla anlamaları konusunda öğrencilere kılavuzluk edebilir.

Bölümler şu şekilde yapılandırılmıştır: Biyografik Bilgi, Kavramsal Çerçeve (uygunsa), Gelişim Teorisi, Vaka Örneği veya Yazarın Ağzından (yazarın çalışmalarından alıntı), Özet ve Sonuç, Anahtar Kelimeler, Kaynaklar, Başlıca Eserleri ve Ek Okumalar.

Bazı okurlarımızın bölüm bölüm bütün kitabı okumayacağını farkındayız. Bu yüzden, her bölümü kendi içinde yeterli ve kapsamlı bir birim olarak tasarlamaya gayret ettik. Bu tabii bazı durumlarda tekrara düştüğümüz anlamına geliyor ama bu tekrarları asgari düzeyde tutmaya çalıştık.

Okurlar, bazı yazarların gelişimlerinin belirli evre veya dönemlerinde çocuklara ve ergenlere attığı normal veya patolojik davranışların birbirine uymadığını fark edip bu noktaya takılabiliyorlar. Bu davranışlar, bugün çocuklardan ve ergenlerden normal olarak beklediğimiz davranışlara zıt olabilir. Bir vakitler normatif ve tipik addedilen davranışlar zaman içinde muazzam ölçüde değişmiştir. Metinlerimizde, yazarların asıl örneklerini değiştirmeye uğraşmadık ama çalışmalarını da mümkün olduğunca doğru bir bağlamla aktarmaya çabaladık. Gelişim teorilerini nasıl değerlendirecekleri de artık okurlarımıza kalmış bir konu.

Highland Park, IL Joseph Palombo

Addison, IL Harold K. Bendicsen

Castle Rock, CO Barry J. Koch

Kaynak

Greenspan, S. I., & Pollock, G. H. (1989). *The course of life, Vol. 1: Infancy*. Madison, CT: International Universities Press.

Teşekkürler

Her şeyden önce çalışmamızı gözden geçiren ve birbirinden değerli önerilerle yorumlarda bulunan meslektaşlarımıza duyduğumuz minneti ifade etmek isterim. Elinizdeki nihai ürünün sorumluluğu tamamen bize ait.

Teşekkür edeceğimiz ilk kişi Susan Moss; bize daha projenin başlarında bölümlerin yapısıyla ilgili kılavuzluk etti. Ayrıca ilk taslağımıza editoryal ve esasa ilişkin önerilerde bulundu. Kitaba bu denli zaman ayırdığı ve yoğun şekilde çaba sarf ettiği için kendisine minnettarız.

Meslektaşlarımız Samuel Weiss, Craigan Usher, Erika Schmidt, Rita Sussman ve June Aimen ilk taslağın tamamını okudu ve çalışmamıza farklı açılardan ışık tutan yorum ve önerilerde bulundular. Nihai ürünün tek sorumlusu biziz ama bu katkılar sayesinde çalışmamızın büyük merhale kat ettiğini de söyleyelim.

Chicago Psikanaliz Enstitüsü'nde çalışan kütüphaneci Scot Ausborn'a da bir teşekkür borçluyuz. Abraham (Sigmund Freud'u anlattığımız Birinci Bölüm), Mahler (Dokuzuncu Bölüm) ve Kernberg (Onuncu Bölüm) ile ilgili kaynakları araştırırken bize çok yardımcı oldu.

Ayrıca, Stanley Greenspan ve Allan Schore'a da onları işlediğimiz bölümler için zaman ayırıp bize hayat hikayelerini anlattıkları için en içten teşekkürlerimizi sunarız. Peter Blos Jr.'ye de kıymetli zamanını cömertçe bize ayırdığı ve babası Peter Blos'ın hayatıyla ilgili çeşitli ayrıntıları dikkatimize sunduğu için de can-ı gönülden minnettarız. Robert Emde'ye, Rene Spitz'in hayatının Colorado Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Denver Psikanaliz Derneği ile ilgili kısımlarına ışık tuttuğu için de teşekkür ederiz.

Ayrıca eski dostum James Monaco'ya da şükranlarımı sunmak istiyorum; metnin ilk taslağını okudu ve Giriş bölümünü değiştirmemizi sağlayan oldukça değerli bir bakış açısı sundu.

Eğer eşim bu projeye iştigal edişimi tereddütsüz kabul etmeseydi, kendimi bu çalışmaya adanmak için yeterli gücü kesinlikle bulamazdım – JP.

Ben de eşim Kathleen’e, en sabırlı düzeltmenime teşekkür etmek istiyorum; yazdığım bölümlerin açık ve anlaşılır olması noktasında çok önemli katkılar sundu.

Aynı zamanda Chicago Psikanaliz Enstitüsü’ndeki Çocuk ve Ergen Psikanalitik Psikoterapi Eğitimi Programı sayesinde aldığım fevkalade eğitim için sınıf arkadaşlarıma ve öğretim üyelerine de teşekkür etmek istiyorum. – HB.

Eşim Jennifer’e can-ı gönülden teşekkür ederim; ev işlerini ve çocuk bakımını tamamen ona bıraktım, sabrı sayesinde de bu proje için gereken vakti bulabildim. Ayrıca değerli görüşleri ve yapıcı eleştirileri sayesinde elimden çıkan ilk taslağın kalitesi epeyce yükseldi –BK.

Daha önce yayımlanmış malzemeleri kullanmamıza izin veren yayıncılara da minnettarız. Bahsettiğimiz çalışmalar da aşağıda yer almaktadır:

2. Bölüm

Hartmann, H. (Ed.). (1964). Problems of infantile neurosis. *Essays on ego psychology: Selected problems in psychoanalytic theory* (pp. 207–214). New York: International Universities Press.

3. Bölüm

Freud, A. (1966). *The ego and the mechanisms of defense* (Revised Edition, pp. 35–37), New York: International Universities Press.

4. Bölüm

Spitz, R. A. (1965). *The first year of life: A psychoanalytic study of normal and deviant development of object relations* (pp. 86–88). New York: International Universities Press.

5. Bölüm

Blos, P. (1962). "Two illustrations of deviate adolescent development." *On Adolescence: A psychoanalytic interpretation* (pp. 237–241). New York: Free Press.

6. Bölüm

Greenspan, S. I. (2003). *The clinical interview with the child* (3rd ed., pp. 116–118). Washington, DC: American Psychiatric Publishing.

7. Bölüm

Klein, M. (1984). *Narrative of a child analysis: The conduct of the psycho-analysis of children as seen in the treatment of a ten-year-old boy* (pp. 457–461). New York: Simon & Schuster.

8. Bölüm

Winnicott, D. W. (1980). *The Piggle: An account of the psychoanalytic treatment of a little girl. The thirteenth consultation* (pp. 165–178). New York: International Universities Press.

10. Bölüm

Kernberg, O. F. (1976). Transference and countertransference in the treatment of borderline patients. *Object-relations theory and clinical psychoanalysis* (excerpted case material from pp. 168–173). New York: Jason Aronson, Inc – an imprint of Rowman & Littlefield Publishers,

Inc.

11. Bölüm

Erikson, E. H. (1980). Elements of a psychoanalytic theory of psychosocial development. In S. I. Greenspan & G. H. Pollock, (Eds.), *The course of life: Psychoanalytic contributions toward understanding personality development. Vol. 1: Infancy and early Childhood* (chart appearing on p. 21). New York: International Universities Press (originally published by the Mental Health Study Center, US Department of Health and Human Services, DHHD Publication No. (ADM) 80–886).

12. Bölüm

Kvarnes, R. G., & Parloff, G. H. (Eds.) (1976). *A Harry stack Sullivan case seminar: Treatment of a male schizophrenic* (pp. 12–13). New York: W. W. Norton & Company.

13. Bölüm

Stern, D. N. (1977). *The first relationship: Infant and mother* (pp. 44–46). Cambridge: Harvard University Press.

14. Bölüm

Adapted portions of pages 170–183 from Palombo, J. (2008). Self psychology theory. In B. A. Thyer (Ed.), *Comprehensive handbook of social work and social welfare: Human behavior in the social environment* (Vol. 2, pp. 163–205). New Jersey: Wiley.

Kohut, H. (1971). *The analysis of the self* (pp. 283–284). New York: International Universities Press.

15. Bölüm

Bowlby, J. (1958). Excerpt from “The Nature of the Child’s Tie to his Mother.” *International Journal of Psycho-Analysis*, 39, 350–374.

16. Bölüm

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation* (pp. 299–301). New Jersey: Lawrence Erlbaum – an imprint of Taylor & Francis Group, LLC.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. New Jersey: Lawrence Erlbaum – an imprint of Taylor & Francis Group, LLC (table titled “Summary of Episodes of the Strange Situation” p. 37).

Hesse, E. (1999). The adult attachment interview. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. New York: Guilford Press (table 2 titled “AAI Classifications and Corresponding Patterns of Infant Strange Situation Behavior” p. 399).

17. Bölüm

Schore, A. N. (2005). Attachment, affect regulation, and the developing right brain: linking developmental neuroscience to pediatric (pp. 206–207). *Pediatrics in Review* 26(6), 204–217.

18. Bölüm

Fonagy, P., Gergely, G., & et al. (2002). *Affect regulation, mentalization, and the development of the self* (pp. 301–306). New York: Other Press.

Yazarlar

Joseph Palombo (Beşerî Bilimler Yüksek Lisansı), Klinik Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kurucu Başkanlığı ve Öğretim Üyeliği; Chicago Psikanaliz Enstitüsü Çocuk ve Ergen Psikanalitik Terapi Programı Öğretim Üyeliği; Rush-Presbiteryen- Aziz Luka Tıp Merkezi Rush Nörodavranış Merkezi Üyeliği görevlerini yürütmektedir; Klinik Sosyal Hizmetler Uzmanıdır ve aynı zamanda özel muayenehanesinde hizmet vermektedir. *Psychodynamic Diagnosis Manual* [Psikodinamik Tanı Kılavuzu] çalışmasının Çocuk ve Ergen Zihinsel Bozuklukları bölümünün eş yazarlarından biridir. Çalışmaları arasında sayısız makale ve W.W. Norton tarafından yayımlanmış *Learning disorders and disorders of the self in children and adolescents* [Öğrenme bozuklukları ve çocuklarla ergenlerde kendilik bozuklukları] ve *Nonverbal Learning Disabilities: A clinical perspective* [Sözel Olmayan Öğrenme Güçlükleri: Klinik bir bakış açısı] adlı iki kitabı bulunmaktadır.

Harold Bendicsen (Lisanslı Sosyal Hizmet Uzmanı ve Kurul Sertifikalı Uzman) Elmhurst, Illinois'de özel muayenehanesinde hizmet veren bir Klinik Sosyal Hizmet Uzmanıdır. Chicago Psikanaliz Enstitüsü Çocuk ve Ergen Psikanalitik Psikoterapisi sertifikasına sahiptir. Çocuk esirgeme kurumlarında, hastane dışındaki tedavi merkezlerinde ve sosyal hizmetlerde klinik çalışmalar yürütmüş, denetim ve yönetimle ilgili pozisyonlarda çalışmıştır. Loyola Üniversitesi'nin Chicago Sosyal Hizmet Fakültesi'nde Misafir Profesördür; aynı zamanda Chicago Psikanaliz Enstitüsü'ndeki Çocuk ve Ergen Psikanalitik Psikoterapi Eğitim Programı üyesidir.

Barry J. Koch (Doktor ve Lisanslı Sosyal Hizmet Uzmanı), Newman Üniversitesi'nin Sosyal Hizmetler Yüksek Lisans bölümünde Yardımcı Doçent Doktor ve Saha Koordinatörüdür. Bu program kapsamında ileri klinik uygulama, BDSÇ (Beşerî Davranışlar ve Sosyal Çevre), sosyal politikalar ve psikopatoloji dersleri vermektedir. Sosyal Hizmetler Lisans Diploması'nı 1982 yılında Cincinnati Üniversitesi'nden, aynı bölümde yüksek lisans diplomasını da 1987 yılında Kentucky Üniversitesi'nden, doktora diplomasını ise 2004 yılında Chicago'daki Klinik Sosyal Hizmetler Enstitüsü'nden aldı. Dr. Koch 23 yıllık klinik uygulama tecrübesine sahip, psikodinamik bakış açısıyla çok çeşitli ruh sağlığı problemlerini tedavi etmektedir. Bu kariyer yolculuğunun içinde 15 senelik Oxford, Ohio'daki Miami Üniversitesi kampüsünün yakınındaki klinik eğitim merkezinin yöneticiliği de var. 2005 yılında tamamen akademik uğraşlarına yöneldiği için kliniği bıraktı.

İçindekiler

I. Kısım: Dürtü Teorisi

1. BÖLÜM	Sigmund Freud (1856-1939).....	1
----------	--------------------------------	---

II. Kısım: Benlik Psikolojisi Teorileri

2. BÖLÜM	Heinz Hartmann (1894-1970).....	55
3. BÖLÜM	Anna Freud (1895-1982).....	72
4. BÖLÜM	Rene Spitz (1887-1974).....	100
5. BÖLÜM	Peter Blos (1904-1997).....	118
6. BÖLÜM	Greenspan (1941-).....	141

III. Kısım: Nesne İlişkileri Teorileri

7. BÖLÜM	Melanie Klein (1882-1960).....	160
8. BÖLÜM	Donald Winnicott (1896-1971).....	182
9. BÖLÜM	Margaret Mahler (1897-1985).....	203
10. BÖLÜM	Otto F. Kernberg (1928-).....	228

IV. Kısım: Yaşam Döngüsü Teorisi

11. BÖLÜM	Erik Erikson (1902-1994).....	249
-----------	-------------------------------	-----

V. Kısım: Kişilerarası Teori

12. BÖLÜM	Harry Stack Sullivan (1892-1949).....	288
-----------	---------------------------------------	-----

VI. Kısım: Kendilik Teorileri

13. BÖLÜM	Daniel Stern (1934-).....	307
14. BÖLÜM	Heinz Kohut (1913-1981).....	325

VII. Kısım: Bağlanma Teorileri

A) Geleneksel Bağlanma Teorileri

15. BÖLÜM John Bowlby (1907-1990) 357

16. BÖLÜM Mary Salter Ainsworth (1913-1999)..... 377

B) Nörogelişimsel Bağlanma Teorileri: Psikanalize Dönüş

17. BÖLÜM Allan N. Schore (1943-)..... 393

18. BÖLÜM Peter Fonagy (1952-) 413

19. BÖLÜM Sonuç..... 430

EK A Gelişim Aşamaları veya Evreleri 455

EK B Psikanalitik Gelişim Teorilerinin Karşılaştırmalı Tablosu460

EK C Kim Kimi Analiz Etti? 498

Giriş

Elinizdeki çalışmada, Freud'un ilk formülasyonlarından bu yana çeşitli teorisyenlerin ortaya koyduğu temel psikanalitik gelişim teorilerini özetledik. Her teoriyi tarihî bağlamına oturtmaya çalıştık; bu yüzden yazarın kendi hayatıyla ilgili bilgi verdik. Freud'un kendi kendini analizi ödipal çatışmanın "keşfedilmesi" için ne denli önem arz ediyorsa, her yazarın kişisel tarihi de teorisine o denli katkı sağlamıştır. Ayrıca şunun da altını önemle çiziyoruz ki bu teorinin sürekli yenilenmesi, teoriye katkı sağlayan her yazarın psikanalitik metapsikolojideki değişikliklerin ve kendi gelişim teorisini formüle ettiğinde var olan entelektüel eğilimlerin farkında olduğu bir gelişim sürecini göstermektedir.

Giriş bölümünde de okurlarımıza bu teorilerin her birini değerlendirmeleri ve bu değerlendirmeleri yaparken de herhangi bir teoriye haksızlık etmemeleri için fikrî araçlar ve bakış açıları sunuyoruz. Düşüncelerimizi üç kısma ayırarak anlatmayı tercih ettik. İlk kısmın başlığı Teori Membaı Freud, ikincisi Gelişim Modelleri, üçüncüsü ise Paradigmalar ve Gelişim Teorileri.

Teori Membaı Freud kısmında, kendi gelişim teorisini kurarken Freud'a kılavuzluk etmiş ilkelere kısaca göz atıyoruz. Kendi gelişim teorilerini oluşturmak için çabalayan takipçilerine bıraktığı miras ve kullandığı metodolojiyi gözden geçiriyoruz. *Gelişim Modelleri* kısmındaysa, gelişim teorilerini değerlendirmek üzere daha geniş bir bakış açısından yararlanıyoruz. Bu teorisyenlerin karşısına çıkan bazı metodolojik meselelere ve bir teori oluştururken cevaplanması gereken sorulara dair mülahazayla başlıyor, ardından da farklı teorileri karşılaştırma ve kıyaslama ölçütü olarak anlatıda tutarlılık ve bütünlük kriterlerini öne sürüyoruz.

Paradigmalar ve Gelişim Teorileri adlı son kısımda daha soyut konularla iştiğal ediyoruz; pek çok teorisyen bu konuları doğrudan ele almıyor ama bu konular her bir teorinin altyapısında bulunan felsefi varsayımları ifade etmek açısından büyük önem arz ediyor. Bu konuların cevaplamaya çalıştığı asıl soru şu: Gelişim teorilerinin *para-*

digmaları bilimsel ilkeler uyarınca mı doğmuştur yoksa yazarın, söz konusu teoriyi formüle ettiği toplumsal ve kültürel ortamın yansıması niteliğinde, toplumsal olarak inşa edilmiş *hikayeler* midir? Psikanaliz teorisyenleri arasındaki ciddi ihtilafa bakılacak olursa, bu konunun tartışılması elzemdir.

Teori Membaı Freud

Freud, kendinden sonra gelen pek çok psikanalitik gelişim teorisinin kaynağıdır; bu teorilerin büyük kısmına elinizdeki kitapta yer verilmiştir. Ele aldığımız her teori ve teorisyen Freud’un metapsikolojik varsayımlarını ve metodolojisini kabul ederek ya da reddederek işe koyulmaktadır. Psikanalistler, Freud’un ortaya koyduğu, gelişim teorilerinin insanın tipik ve patolojik davranışlarını anlama konusunda aslî rol oynadığı ilkesiyle genellikle aynı fikirdedirler. Bu teoriler geçmiş yaşantılar, mevcut kişilik yapısı ve psikopatoloji arasındaki ilişkiyi anlamak üzere kavramsal çerçeve sunar; ayrıca klinik uygulamaların da ayrılmaz parçalarıdır, zira psikanalitik klinik teorileri *gelişimsel psikopatoloji ilkesini* yani bütün psikopatolojilerin gelişim sürecinde yaşananların yansıması olarak veya daha önceki bir gelişim dönemine dönüş olarak anlaşılabilirliği ilkesini kabul etmektedir. Söz konusu teoriler temelde şu fikre yaslanırlar: Gelişim teorisi, bu teorinin psikopatoloji teorisi ve klinik teorisi arasında *sıkı bağ* olmalıdır (bkz: Palombo, 1991a, 1991b).

Freud’un Metodolojisi

Metodolojik bir perspektiften bakıldığında, Freud’un kendi gelişim teorisini inşa etmek üzere veri toplamak için kendi çocuklarını veya başka çocukları sistematik olarak gözlemediğine dair kanıt yoktur. Düşünce biçimini üç varsayım şekillendirmiştir. İlki **ontogenezin** (bi-reyoluş) **filogenezi** (türoluş) tekrarladığı varsayımdır; Freud “arkaik mirasın” varlığını anlatmak isterken bu varsayımı kullanır. Psikanalitik metapsikolojide, ontogenez kavramı bize şunu söyler: Doğan organizmalar belli bir sekans halinde devam eden değişmez ve benzersiz dönemlerden ya da safhalardan geçer. Bu kavram aynı zamanda türün her üyesinin türün tarihindeki esaslı olayları filogenetik olarak tekrarladığını da anlatır bize. Freud, benlik [ego] ve cinsel dürtü [libido] ile ilgili şöyle der: “her ikisi de asıl mirasımızdır, bütün insanlığın ilk çağlardan itibaren geçtiği gelişim safhalarının kısa tekrarları niteliğin-

dedir” (Freud, 1917a, s.354). Biyologların **fenotip** dediği tekil özne kendi filogenezinin çeşitli veçhelerini ontogenetik olarak bünyesinde barındırır. İkinci varsayım da şudur: Yetişkinlerdeki gerileme durumları, çocukluğun ilk yıllarındaki durumların tekrarıdır (Freud, 1917b). Üçüncü ve son varsayım ise şöyledir: Psikanaliz esnasında, unutulmuş bir anıya dair **bastırmayı** kaldırmak ve çocuklukta yaşanan gerçek olayları ortaya çıkarmak mümkündür (Freud, 1895). Bu varsayımlara dayalı olarak, Freud yetişkin hastalarını analiz ederken bütün bir gelişim sürecini yeniden inşa edebileceğini düşünmüştür. Dolayısıyla, psikopatoloji teorisi, klinik teorisi ve gelişim esnasındaki olayları doğrudan birbiriyle ilişkilendirmiş ve bunu da üç teori arasında sıkı bağ kurarak yapmıştır.

Ontogenez, Filogenezi Tekrar Eder

İlk varsayıma, ontogenezin filogenezi [yani bireyin hikayesinin tü-rün hikayesini] tekrarladığı varsayımına dönecek olursak, diyebiliriz ki Freud bu ilkeyi kendi zamanında geçerli olan biyoloji teorilerinden devşirmiştir. Sosyal ilişkilerimizde nasıl evrimleştiğimizle ilgili görüşlerini ifade etmek için Lamarkçı ve Darwinci ilkelerden yararlanmıştı (Freud, 1913). Freud, gelişim sürecimizde olup bitenlerin ilk çağlardaki atalarımızın yaşadıklarını yansıttığını düşünüyordu. Mesela; Ödipus karmaşasının insanların hâlâ küçük kabileler halinde yaşadığı ve kabile şeflerinin, kendi çocuklarının kıskançlıklarının hedefi olduğu dönemlerde yaşananların içselleştirilmesi olduğuna inanıyordu. Çocuklar, gücü ellerine almak için babalarını tahtlarından indirmenin yollarını arardı. İnsanlar da bu örüntüleri kendi cinsel ve saldırgan dürtüleriyle birleştirdiler ve bu durum 4 yaş civarındaki ödipal evrede ifadeye kavuştu. Günümüzde biyologlar, ontogenezin filogenezi Freud’un kullandığı şekilde tekrarladığı ilkesinin yanlış olduğu konusunda hemfikirler; ama fetüsün gelişim esnasında atalarımızın geçtiği *embriyonik aşamalardan* geçtiğini düşünüyorlar. Fakat bu yorum, ruhsal gelişime uygulanabilecek gibi görünmüyor.

Gelişim Sürecinin Baştan İnşa Edilmesi

Freud’dan yıllar sonra, psikanalistler psikanalize giren yetişkinlerde gözlenen gerileme durumlarının çocukluğun ilk yıllarındaki durumların tekrarı olduğu yönündeki ikinci varsayımı kabul ettiler. Freud, kendi gelişim teorisini bu alandaki verilerden yola çıkarak oluşturmuş-

tu. Döngüsel akıl yürütme aracılığıyla ve çocukları doğrudan gözlemekten doğan herhangi bir veri olmaksızın, Freud şunu ortaya koymuştu: Hastalarının klinik ortamda açığa çıkardığı belirtilere bakarak gelişim teorisini doğrulayabilirdi. İlerleyen sayfalarda da göreceğimiz üzere, bu varsayım 1985'te Stern alana katkı yapana kadar geçerliliğini korudu ve karşısına başka hiçbir şey konmadı.

Cinsel Tacizle İlgili Bastırılmış Anılar Nevroza Yol Açar

Freud'un üçüncü varsayımının temeli, çalışmalarının ilk dönemlerinde hastalarının maruz kaldığını düşündüğü cinsel istismarla nevrotik semptomlar arasında doğrudan ilişki olduğuna dair inancıydı. Psikanaliz, hastayı mevcut hastalığına sürükleyen olayları ortaya çıkarmak için yöntem öneriyordu. Sonrasında, elindeki veriler bu durumun bütün hastalar için geçerli olmadığını ortaya koyunca, hastaların hatırladıklarıyla gerçekte yaşananlar arasında nedensel bir ilişki olduğu görüşünü gözden geçirip düzenledi. Bazı vakalarda, psikanaliz esnasında hatırlananların gerçekten yaşanan olayların çarpıtılmasıyla ortaya çıkan *fanteziler* olduğu sonucuna vardı. Bu tür çarpıtmaların sebebi hastanın içgüdüsel dürtüleri ve istekleriydi (Freud, 1905, s.190-191).

Bu noktada tartışma şuradan çıkıyor: Freud, istismarın gerçekten yaşandığı fikrini meslektaşlarını ve hastalarının nüfuzlu akrabalarını uzaklaştırmaktan korktuğu için mi reddediyordu yoksa bunu tamamen teorik gereksinimden ötürü mü yapıyordu (Masson, 1985)? Fakat her şeye rağmen gelişim teorisıyla psikopatoloji teorisi arasında sıkı bir bağ olduğu kanaatini muhafaza ediyordu. Nedensel ilişki gerçek olay ve semptom arasında değil, kabul edilemez istek ve bu istek yüzünde ortaya çıkıp semptomlara yol açan suçluluk duygusu arasındaydı. Bu iç çatışma, insanın davranışlarını düzenleyen aslî unsurdu. Oral, anal, fallik/ödüpal evrelerin tamamında o evreye özgü çatışmalar vardı. Eğer bu çatışmalar çözümlenmeden kalırsa, hastaların nevrotik semptomlarıyla ortaya seriliyorlardı. Dolayısıyla hastaların hatırladığı şeylerden yola çıkarak gelişim tarihlerini yeniden inşa etmek mümkündü.

İlerleyen sayfalarda da göreceğimiz üzere, sıkıntılı içeriğine ve çok uzun bir süre boyunca geniş çaplı kabul görmeyen bir olgu olmasına rağmen, gelişim teorisini oluştururken Freud'un metodolojisinin en derinlerine yerleşen bu varsayımlar Abraham (1924/1927), Blos (1967), Erikson (1980), Anna Freud (1936/1966), Hartmann (1964), Kernberg

(1975), Klein (1923), Mahler (1968), Mahler, Pine & Bergman (1975) ve Winnicott'un (1965) çalışmalarına da girmişti. Bu teorisyenlerin tamamı kendi gelişim teorilerinin sağlamasını hastalarının semptomlarına bakarak yapmaya çalıştı. Bilhassa Mahler, küçük çocukları doğrudan gözlemlemesine rağmen, birincil otizm ve simbiyotik evre gibi bazı temel kavramlarını yeni doğan bebekleri gözlemleyerek değil de bazı hastalarının durumuna açıklık getirmek üzere teorik açıdan elzem olduğu için formüle etmişti. Mahler'in teorisi klinik teori ve gelişim teorisi arasında sıkı bir bağ kurmakla kalmıyor, aynı zamanda kendinden yola çıkarak yine kendine varıyor, yani döngüsel olarak kendini teyit ediyordu. Stern (1985) bu varsayımlara meydan okudu ve 1950'lerden 80'lere kadar bebekleri gözlemleyerek imza attığı hacimli çalışmayı dikkatimize sundu, fakat Spitz dışında kalan psikanalistler bu çalışmayı gerçek anlamda göz ardı ettiler.

Freud'un Mirası

Freud'un gelişim teorileriyle ilgili mirasından üç ilke çıkarabiliriz fakat bu durumda daha ileri kavramsal sıkıntılarla karşılaşacağımızı da eklemeliyiz. İlk ilke şudur: Herhangi bir psikopatolojiyi anlamak istiyorsak gelişim teorisi kritik önemde tamamlayıcı bir işlev taşır, zira bozuklukların kaynağına ışık tutar. Çok az psikanalist çocuklukta yaşadığımız olaylarla bu olayların ardından gelen psikopatoloji arasında sıkı bir bağ olduğu varsayımını sorgulamıştır. **Gelişim psikopatolojisi**, psikanalitik teorinin en kalıcı sütunlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir (Freud, 1918).

İkinci ilke de şudur: Gelişim teorisi, klinik teoriye zemin sağlar çünkü terapistlerin hastalarına müdahale etmesini sağlayan araçları elinde bulundurur. Terapi sürecinde gelişen hasta aktarımları, hastaların hayatlarının ilk yıllarında yaşadıkları olaylar ve gördükleri tavırları yansıtır. Bu aktarımların doğasını kavramak, sorunun kaynağını anlamayı mümkün kılar ve hastanın sıkıntısını hafifletmek için ne tür müdahalelerde bulunulması gerektiğine dair yol gösterir (Freud, 1912). Bu ilkenin farklı yorumları farklı psikanalitik veya **psikodinamik** ekollerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bazı ekollere göre, çocukluktaki çatışmalar insani durumun merkezindedir. Bu görüşü destekleyenler, mesela dürtü teorisini ve benlik psikolojisini merkeze alanlar, gelişim süreci, mevcut psikopatoloji ve klinik müdahaleler arasında (Kernberg, 1976) sıkı bir bağ olduğu görüşüyle de hemfikirdir. Diğerleri de karakteri-

mizdeki ruhsal eksiklik veya kusurların, başlıca özelliğimiz olduğunu düşünürler. Bu görüşü yani ilişkiyel teoriyi destekleyenler (Hoffman, 1992; Mitchell, 1988) hastanın geçmiş ve güncel sorunları arasında sıkı bir bağ olduğu görüşünü reddeder. Her ekolün klinik müdahale yöntemleri farklıdır.

Üçüncü ilke de şudur: Hastaların **gerilemiş durumlarına** ilişkin gözlemler, gelişim teorisi oluşturmak için gereken verileri sağlar; yani, bir hastanın güncel olarak ortaya koyduğu semptomlar, kişinin daha erken gelişim dönemlerinde yaşadıklarına benzer (Freud, 1925). Bu da demektir ki kişiliğimizin bazı yönleri yeterince gelişmemiştir, çünkü gelişim sürecimizde çözümlenmesi çok zor meselelerle karşılaşmışızdır. Belli bir evredeki çatışmaları çözememek de hayatımızın sonraki dönemlerinde yeniden ortaya çıkacak bir zaafa sebep olmuştur. Her ne kadar Kohut gibi bazı teorisyenler bastırma mekanizmasını inkar savunmasıyla ikame ederek konuyu yeniden formüle etmişse de, üçüncü ilke varlığını bugüne kadar sürdürmüştür. Kohut'un ortaya koyduğu da şudur: Yeniden baş gösteren şey bastırılan yaşantılardan ziyade bu yaşantıların sebep olduğu gelişim zafiyetidir ve bu da semptomatik davranışlarla kendini gösterir.

Bu ilkelerin mirası, gelişim teorisi oluşturmak için gerekli ve geçerli verilerle ilgili salt metodolojik konuların ötesine geçmiştir. Bu ilkelerin altında gerçekliğe gözlem aracılığıyla doğrudan ulaşabilir miyiz yoksa sadece dolaylı araçlarla mı gerçekliği elde edebiliriz gibi temel felsefi sorgulamalar yatar. Filozoflar da bu sorgulamayı, evrenle ilgili hakikate bizi götürecektir olan pozitivizm midir yoksa sosyal inşacılık (Hoffman, 1992) ve hermenötik mi sorusunu sorarak yapar. Bu meseleyi, Giriş bölümünün son kısmında yeniden ele alacağız.

Gelişim Modelleri

Gelişim teorilerinin birbiri ardına geldiği ve zirveye ulaşmış psikanaliz ortamına hâkim olduğu psikanaliz tarihinin ilk yıllarında yaşananın aksine, şu sıralar hiçbir teori benzer bir hegemonya kuramıyor. Önce libidinal dürtü teorisi geldi. Ardından bu teori benlik psikolojisi ve nesne ilişkileri teorilerinin getirdiği yeniliklerle değişip genişledi. Mahler'in ayrılma-bireyleşme teorisinin ardından Erikson ve yaşam döngüsü teorisi geldi. Sullivan'ın kişilerarası teorisi bu tarihte gelişmeler arasındaki geçiş döneminin temsilidir. Stern'in teorisi, Mahler'ininki takip etti ve

geniş ölçekte kabul gören teorilerin de sonucusuydu. Stern'in teorisi artık geri plana düşmüştür ve yavaş yavaş nöro-gelişim ilkelerine dayalı bir teori oluşturma çabalarıyla ikame edilmektedir. (Fonagy & Target, 2003; Greenspan, 1989, 1997; Schore, 1994). Bu son çalışmalar ihtilafli konulardır; tamamlanmaları için vakit gerekmektedir.

Tek tek teorileri bir tarafa bırakıp her gelişim teorisinin ele alması gereken çeşitli meseleler olduğunu söylememiz lazım. Aşağıdaki satırlarda bu meselelerin bir kısmını taslak halinde dikkatinize sunduk. *Metodolojik konuları*, gelişim teorilerinin cevaplaması gereken bazı soruları ve gelişim teorilerinin *anlatı yapılarını* ele aldık.

Metodolojik Konular

Metodolojik bir bakışla yorumlayacak olursak, teorisyenlerin gelişim anlayışlarını ortaya koymak için tarihin akışı içinde üç farklı bakış açısından yararlandıklarını söyleyebiliriz: ***Betimleyici perspektif, kişilerarası perspektif ve intrapsişik perspektif***. Bu perspektiflerin her biri, kendi gözleminin nesnesi olan özneyle ilişkili olarak gözlemciye alan tanıyarak ruhsal olguları açıklar (bkz: Palombo, s.7-11).

Betimleyici perspektif, özneyle ilişkide “nesnel” bir konum almaktır; bilim adamlarının fiziksel olgulara bakışına benzer. Gözlemcinin konumu “kozmetik”tir. Bu perspektiften bakan gözlemci, ruhsal olguları uzun zamandır mevcut işlevleri içine alan yapılardan doğan ve nötr bir konumdan tanımlanabilecek şeyler olarak algılar. Söz konusu yapılar da evrensel ölçekte geçerli olan “doğa yasalarına” tabi mekanizmaları temsil eder. Bu perspektif, pozitivist bir perspektiftir; doğa bilimlerinden alınmıştır ve Freud'un metapsikolojisinin merkezinde durur. Freud, kendini bu bakış açısı sayesinde olup biteni kavrayan bir bilim adamı olarak algıyordu. Kendini Kopernik ile kıyaslıyor ve insan ruhunu aşkın bir konumdan görebileceğini düşünüyordu. Bu yüzden de ruhsal mekanizmaları evrensel terimlerle ifade ederken, bu davranışları yönlendiren derin, görülmeyen ve bilinçdışı saikler aracılığıyla semptomatik davranışları açıklayabiliyordu. Kendine affettiği bu rol, gelişim konusunu masaya yatırdığı zaman açıkça görünür. Ebeveyn ve çocuk arasındaki etkileşimi tanımlayabileceği dışsal bir perspektife sahiptir ve aynı zamanda kullandığı içsel perspektifle çocuğun iç dünyasında olup bittiği farz edilen bilinçdışı süreçlere yani nesneyi harekete geçiren dürtülere dair çıkarımda da bulunabilmektedir.